

Profesor Eino Armas Saari

Wspomnienie pośmiertne

15 kwietnia 1971 r. zmarł w Helsinkach prof. dr Eino Armas Saari, długoletni członek międzynarodowych organizacji naukowych, w tym m. in. przewodniczący Fińskiego Komitetu FAO, przewodniczący połączonego Komitetu FAO i IUFRO do spraw bibliografii i terminologii — znany i ceniony w świecie nauki fiński uczyony — leśnik, ekonomista i socjolog.

Prof. Saari, człowiek wielkiego serca i rozumu, przyjaciel wielu ludzi, wśród których nie brakowało również leśników polskich, urodził się w Turku 7 października 1894 r. Studia uniwersyteckie rozpoczął w Helsinkach w 1913 r., uzyskując po ich ukończeniu w 1916 r. tytuł „metsänhoitaja”¹, a w 1919 r. — magistra filozofii. Tytuł doktorski otrzymał w 1923 r. Prof. E. A. Saari uzyskał przy tym najwyższą, bardzo rzadko przyznawaną ocenę „cum laude”.

Uczeń słynnego profesora A. K. Cajander, poszedł prof. Saari w jego ślady i podobnie jak on stał się wybitnym naukowcem i mężem stanu. Jeżeli prof. Cajander w trudnych latach narodzin niepodległej Finlandii wszedł do rządu i pełnił z dobrymi rezultatami obowiązki premiera, to prof. Saari również oddał krajowi cenne usługi będąc ministrem spraw socjalnych w przełomowych czasach przy wyjściu Finlandii z kryzysu po burzliwych latach wojny. Zasługą jego jest m. in. aktywny udział w przeprowadzeniu gruntownych reform socjalnych. Przyczyniły się do tego jego energia, rzeczowość i znajomość ekonomiki i zagadnień socjalno-bytowych.

Działalność naukową rozpoczął prof. Saari w 1922 r. jako asystent na Uniwersytecie w Helsinkach, będąc jednocześnie kierownikiem biura statystycznego Generalnej Dyrekcji Lasów (Metsähallitus). Już w trzy lata później, w wieku zaledwie 31 lat, otrzymał nominację profesorską, zostając pierwszym w Finlandii wykładowcą ekonomiki i polityki leśnej. Na tym stanowisku pozostawał do chwili przejścia na emeryturę w 1963 r.

W latach 1928—1939 prowadził ponadto wykłady z zakresu nauk socjalnych. Niezależnie od zajmowanego stanowiska profesora na Uniwersytecie w Helsinkach, piastował również w latach 1954—1969 zaszczytną godność kanclerza na utworzonym po drugiej wojnie światowej Uniwersytecie w Tampere, gdzie prowadził wykłady z dziedziny nauk socjal-

¹ „Metsänhoitaja” oznacza: hodowca lasu, nadzorca leśny lub administrator leśny. W języku rosyjskim odpowiada to tytułowi „uczonyj lesowod”, a w niemieckim Forstmeister. Słowo „metsä” oznacza las, a „hoito” — hodowla, pielęgnacja, opieka, nadzór.

nych. W 1961 r. wykładał gościnnie na Uniwersytecie w Oregon, był ekspertem i czynnym członkiem FAO i innych fińskich i międzynarodowych organizacji leśnych, doradcą w niektórych krajach kontynentu afrykańskiego i Ameryki, itp.

Prof. Saari opracował ponad 400 publikacji wyróżniających się rzeczowością, głęboką erudycją i wnikliwym perspektywicznym ujęciem tematyki.

Szczególnie zajmował się aktywizacją gospodarki leśnej, rozwojem piśmiennictwa fachowego i kontaktów międzynarodowych leśników, rozumiejąc potrzebę rozszerzania horyzontów i wzbogacenia wiedzy wśród leśników.

Prof. Saari wiele bowiem podróżował od początku swej kariery naukowej do ostatnich niemal dni życia. W latach 1920—1930 zwiedził on, w celach naukowych, wiele krajów europejskich, w tym również Polskę oraz niektóre kraje Ameryki Północnej i odbył uzupełniające studia w Oxfordzie, Yale i Columbii. Południową Amerykę odwiedził prof. Saari w 1952 r., Indie w 1954 r., Chiny w 1960 r. oraz wschodnią, zachodnią i północną Afrykę w 1964 r. Poza tym wyjeżdżał często do Genewy, Rzymu i innych miast europejskich i poza Europą w związku z pracami FAO i innych organizacji międzynarodowych, zjazdami, kongresami itp. Z ostatniej swej podróży powrócił niemal w przeddzień zgonu.

Prof. Saari pełnił wiele różnorodnych funkcji w kraju i zagranicą i zajmował wiele zaszczytnych stanowisk. Między innymi był w 1952 r. ekspertem rządu paragwajskiego w sprawach leśnej i drzewnej polityki, członkiem zarządu programowego północnej Tanganiki w latach 1962—1968 oraz dyrektorem tegoż zarządu; w latach 1964—1965 dyrektorem zakładu badań nad użytkowaniem drewna w Instytucie Badawczym Leśnictwa w Helsinkach, w latach 1926—1936, członkiem komitetu do spraw leśnych badań naukowych FAO w 1947 roku, członkiem komitetu doradczego pomocy FAO w 1948 r., przewodniczącym Europejskiej Komisji Leśnictwa FAO w latach 1950—1954, przewodniczącym Fińskiego Komitetu FAO w latach 1948—1957, członkiem fińskiej delegacji do ONZ w 1958 r., członkiem komitetu programowego FAO w latach 1953—1957, przewodniczącym połączonego komitetu FAO i JUFRO do spraw bibliografii i terminologii w latach 1948—1968, członkiem komitetu FAO do spraw nauki leśnictwa w 1964 r., przedstawicielem Finlandii na licznych konferencjach i posiedzeniach międzynarodowych FAO w latach 1940—1960 itd.

W Finlandii, poza wymienionymi już stanowiskami, prof. Saari piastował jeszcze wiele zaszczytnych i pożytecznych dla kraju stanowisk.

Był on m. in. od 1928 r. członkiem Fińskiej Akademii Nauk, a w latach 1965 i 1966 wiceprzewodniczącym i przewodniczącym tej instytucji. Był również założycielem wydawnictw z zakresu ekonomiki leśnej i polityki wyższego szkolnictwa, przewodniczącym Fińskiego Towarzystwa Wiedzy leśnej — odpowiednika polskiego PTL (1927 i 1928), członkiem zarządu (1926—1929 i 1939—1949) i członkiem honorowym od 1959 r.

Prof. Saari został poza tym członkiem honorowym towarzystw naukowych: The Society of American Foresters (1955), Svenska Skogsvaröls-föreningen (1954) oraz doktorem honoris causa nauk filozoficznych Uni-

wersytetu w Göttingen (1953), nauk rolnych i leśnych Uniwersytetu im. Humboldta w Berlinie (1960), nauk przyrodniczych Uniwersytetu w Syrakuzach — USA (1961) i nauk socjalnych Uniwersytetu w Tampere (1965).

Prof. Saari otrzymał wiele najwyższych odznaczeń państwowych fińskich i zagranicznych, w tym m. in. Wielki Krzyż Fińskiego Lwa, order Fińskiej Białej Róży, srebrny medal zasługi im. Cajandera Fińskiego Towarzystwa Wiedzy Leśnej. W 1969 r. przyznano mu honorowe wyróżnienie przez Towarzystwo im. Emila Aalto. W 1964 r. Fińskie Towarzystwo Wiedzy Leśnej wybiło medal pamiątkowy z jego podobizną.

Liczne wyróżnienia, tytuły i stanowiska jakimi obdarzono prof. Saari, człowieka skromnego z natury, bezpośredniego w obcowaniu i nieubiegającego się o zaszczyty, niewątpliwie świadczą o jego wybitnych uzdolnieniach i ofiarnym poświęceniu się działalności naukowej i społecznej.

Byłem szczęśliwy, że los pozwolił mi na bliższe poznanie w codziennym życiu tego wielkiego leśnika fińskiego, gdy znajdowałem się pod Jego bezpośrednią troskliwą opieką studiując w Finlandii w 1961/62 r. problemy transportu wodnego drewna.

Zawsze pogodny, życzliwy, wyrozumiały, nie cierpiący fałszu i obłudy, prosty w obejściu, mądry i przyjacielski, budził szacunek i zaufanie.

Jerzy Czarnecki